

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Працкова Романа Євгеновича
«Відеодизайн у системі образотворення сучасних сценічних практик»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 02 Культура і мистецтво
за спеціальністю 022 – Дизайн

Актуальність теми дослідження зумовлена активними процесами цифровізації та появою нових форматів сценічних видовищ, у яких відеодизайн займає провідне місце. На відміну від традиційних сценографічних засобів, відеоконтент дозволяє створювати динамічний і змінний простір, який реагує на музику, пластику тіла актора чи танцівника, драматургію вистави чи концертної програми. Саме відеодизайн стає тією точкою перетину мистецтва, технологій і комунікації, яка формує нові горизонти для сучасної сценічної творчості. Дисертація Р. Працкова важлива ще й тому, що в Україні питання відеодизайну досі не отримало достатньої наукової уваги, незважаючи на його поширеність у практиці театрів, музичних шоу та арт-проектів. Здобувач пропонує комплексний аналіз цього явища, що сприяє формуванню системного бачення його ролі у сучасному мистецькому процесі. Особливої актуальності темі додає контекст воєнного часу, коли культурні інституції шукають нові способи донесення змістів та емоцій до аудиторії. Відеодизайн у цьому випадку виступає не лише як проектно-художній інструмент, а й як потужний засіб комунікації та культурної дипломатії.

Відповідність змісту розділів заявленій темі. Дисертаційна робота має логічну і послідовну структуру, що відповідає темі дослідження.

У **першому розділі** автор детально простежує історію формування відеодизайну, окреслюючи його зв'язки з відеоартом і кінематографом. Це створює міцне теоретичне підґрунтя, хоча подекуди огляд джерел видається надмірно широким і не завжди безпосередньо пов'язаним із темою.

Другий розділ присвячений інструментарію відеодизайну й містить систематизацію технологій – від відеомепінгу до інтерактивних проєкцій. Такий підхід є цінним, але водночас автор міг би подати більше порівняльного аналізу між вітчизняними та зарубіжними практиками.

Третій розділ демонструє практичні аспекти застосування відеодизайну у театрі, хореографічних виступах, концертних шоу та в івент-індустрії. Хоча наведені приклади переконливі, їхня кількість, особливо з українського контексту останніх років, могла б бути більшою.

Висновки відображають отримані результати дослідження і демонструють етапність дослідницького процесу в його основних здобутках.

Наукова новизна роботи Романа Працкова полягає у спробі вперше систематизувати відеодизайн як складову образотворення у сценічному мистецтві, при цьому деякі положення передбачають подальшу розробку. Зокрема, важливим результатом дослідження є виокремлення функцій відеоконтенту (образотворчої, концептуальної, інтерактивної, сценографічної, імерсивної, когнітивно-інформативної), що створює основу для подальших досліджень і практичного застосування. Проте, ця класифікація потребує глибшого порівняння з міжнародними підходами, де існують аналогічні моделі.

Цінним є також уточнення співвідношення понять «відеоарт» та «відеодизайн». Автор пропонує власне трактування, що розмежовує ці напрямки сучасного мистецтва, хоча ці дефініції могли б бути розширені через зіставлення з поглядами зарубіжних теоретиків медіамистецтва.

Новим є звернення до специфічних прийомів відеодизайну у театрі, хореографії та масових заходах, однак, опис цих прийомів часто носить прикладний характер і потребує більшої наукової узагальненості.

Таким чином, робота має безперечну новизну для українського мистецтвознавства, а її окремі положення залишають простір для подальших наукових уточнень і дискусій, що доводить широкі перспективи дослідження.

Теоретичне і практичне значення. Теоретичне значення дисертації виявляється у систематизації та узагальненні знань про відеодизайн та спробі його наукового осмислення як окремого повноцінного мистецького напрямку. Автор сформулював класифікацію функцій відеодизайну, уточнив його співвідношення з відеоартом і запропонував методологічні підходи до аналізу сучасних сценічних практик. Разом з тим, окремі положення могли б бути поглиблені шляхом ширшого залучення зарубіжних досліджень у сфері медіамистецтва.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування її результатів у театральній та концертній практиках, у створенні мультимедійних шоу, у виставковій та івент-індустрії тощо. Особливо цінним є потенціал роботи для навчального процесу, де напрацьовані автором матеріали можуть стати підґрунтям для спеціалізованих курсів і практичних занять з дизайн-проекування.

Методологічна основа роботи є різноплановою: автор застосовує історико-аналітичний, порівняльний, структурно-функціональний методи, поєднує мистецтвознавчий аналіз із культурологічним. Це робить дослідження міждисциплінарним і дає змогу розглянути відеодизайн не лише як технічний прийом, а й як повноцінний художній інструмент. Водночас, окремі методологічні кроки виглядають описово-емпіричними, бракує їх більшої теоретичної аргументації й зіставлення з методами зарубіжних науковців.

Дискусійні моменти та зауваження. Дисертаційна робота Романа Євгеновича Працкова справляє позитивне враження, проте, містить кілька дискусійних моментів:

по-перше, класифікація функцій відеодизайну є безперечно актуальною, але вона дещо дублює вже існуючі підходи у міжнародних дослідженнях. Автору слід було б ширше зіставити власні пропозиції із західними теоріями, що дозволило б більш переконливо окреслити власний внесок;

по-друге, візуально-практичний матеріал, наведений у третьому розділі, хоча й цікавий, однак є дещо обмеженим за кількістю прикладів. Особливо відчутним є дефіцит кейсів останніх років, у тому числі – створених в умовах воєнного часу, які могли б продемонструвати трансформаційний потенціал і відповідну специфіку відеодизайну в Україні.

Загалом вищезазначені зауваження не зменшують наукової цінності дисертації, а визначають перспективні вектори подальших досліджень та наукового розвитку здобувача у межах теми.

Висновок. Узагальнюючи результати рецензування, слід відзначити, що дисертація Романа Працкова «Відеодизайн у системі образотворення сучасних сценічних практик» є вагомим внеском у розвиток сучасного українського дизайну, мистецтвознавства та сценічної практики. Автор комплексно дослідив феномен відеодизайну, запропонував нові класифікаційні та методологічні підходи, розширив понятійний апарат, що підтверджує високий дослідницький рівень роботи та наукову зрілість здобувача. Попри наявність окремих зауважень, дослідження в цілому відповідає «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Таким чином, рецензована дисертація заслуговує позитивної оцінки, а її автор Роман Працков – присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 – Дизайн.

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, професор, професор кафедри режисури естради і шоу Київського національного університету культури і мистецтв

Світлана ДЕРКАЧ

Підпис <u>С. Деркач</u> засвідчую.
Начальник ВК <u>[Signature]</u>
"08" <u>09</u> 20 <u>25</u> р.

